

2018. gada 28. februāris,
Nr. 4 (129)

Pirmašskolas Izglītība

Numura
tēma

Par bērna attīstības likumsakarībām

☀ Mazie gulbenieši
no „Auseklīša” atbalsta
Latvijas olimpiešus

☀ Latvju rakstu zīmju
apguve pirm skolā

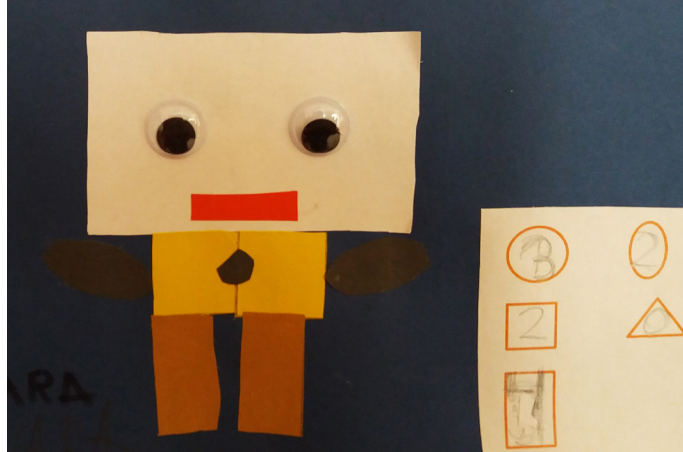
Nuaurā lasiet

3 Par bērna attīstības
likumsakarībām

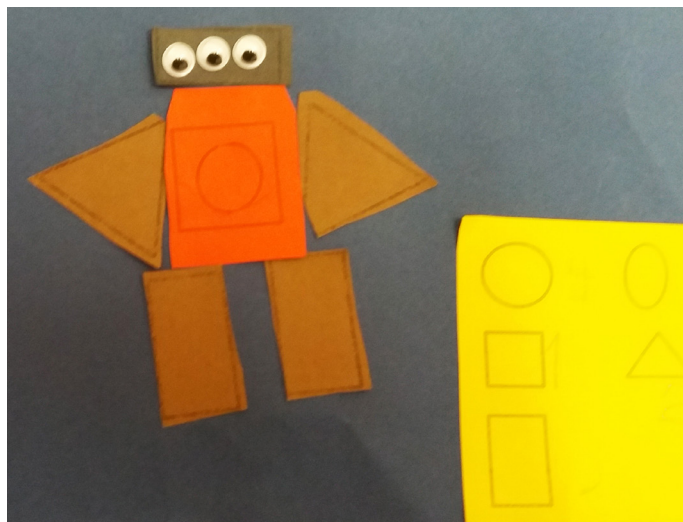
6 Mazie gulbenieši
no „Auseklīša” atbalsta
Latvijas olimpiešus

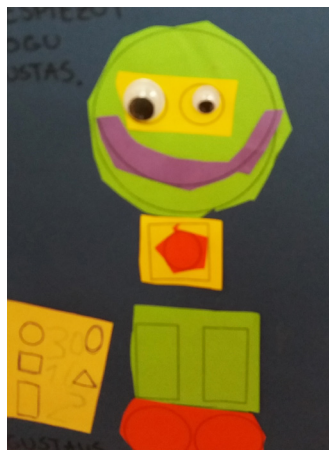
10 Latvju rakstu zīmju
apguve pirmskolā

Rīgas PII „Viršu dārzs” audzēknes Madaras „Robots” –
aplikācija no dažādām ģeometriskajām figūrām.

Rīgas PII „Viršu dārzs” audzēkņa Raivja „Robots” –
aplikācija no dažādām ģeometriskajām figūrām.

Rīgas PII „Viršu dārzs”
audzēkņa Gustava „Robots” –
aplikācija no dažādām
ģeometriskajām figūrām.

Rīgas PII „Viršu dārzs”
audzēknes zīmējums
„Lidojošā meitene
ar karieti”.

Laikraksta „Izglītība un
Kultūra” elektroniskais
pielikums „Pirmsskolas Izglītība”

Izdevējs: SIA „AB konsultants”
Vienotais reģistrācijas numurs:
40103361805

Latvijas Republikas UR
masu informācijas līdzekļa
reģ. apl. Nr. 000701313

Redakcijas adrese: Dzirnau iela 21

Rīgā, LV-1010; tālr.: 67096393;
e-pasts: redakcija@izglitiba-kultura.lv
www.izglitiba-kultura.lv

Redaktore: Daiga Kļanska
Korektore: Zigrīda Purvlice
Datorgrafiķe: Linda Prātniece

Uz vāka: Rīgas PII „Viršu
dārzs” audzēkņa Roberta
„Robots” – aplikācija no dažādām
ģeometriskajām figūrām.

Par bērna attīstības likumsakarībām

OĻEGS ŅIKIFOROVS,
Dr. psych., Baltijas Starptautiskās
akadēmijas asociētais profesors

Katram cilvēkam ir unikālas ģenētisko programmu variācijas un unikāli apstākļi, kuros šīs programmas realizējas, tādējādi cilvēka attīstībā var saskatīt universālas un individuālas dzīves cikla, psihisko spēju attīstības un psihiķes tapšanas likumsakarības kopumā. Viena no cilvēka attīstības likumsakarībām ir cikliskums. Psihiskās attīstības periodizācija – tas ir mēģinājums izcelt kopējās likumsakarības, kurām ir pakļauts cilvēka dzīves cikls, tomēr viengabalainas, integratīvas cilvēka psihiskās attīstības periodizācijas veidošana – tas ir nākotnes darbs. Tam būs nepieciešami ne tikai intensīvi empīriskie pētījumi un teorētiskie meklējumi, bet arī sadarbība ar citām psiholoģijas jomām, kā arī ar bioloģiju un ģenētiku.

ATTĪSTĪBA NOTIEK NEVIENMĒRĪGI UN IR INDIVIDUĀLA

Attīstībai ir sarežģīta laika organizācija. Katra cilvēka dzīves gada un pat mēneša vērtībai ir dažāda nozīme, kuru nosaka galvenokārt pēc tā, kādu vietu šis laika diapazons ieņem attīstības ciklā, piemēram, divgadīga

bērna atpalikšana intelektuālajā attīstībā par sešiem mēnešiem ir nopietns nelabvēlīgs rādītājs; tāda pati sešgadīga bērna atpalikšana tiek uzskatīta par attīstības tempa pazeminājumu, bet sešpadsmitgadīgajam tā skaitās gandrīz nenoīmīga.

Otra īpatnība ir attīstības heterohronitāte. Tas nozīmē, ka cilvēka attīstība gan attiecībā uz dažādiem psihiskajiem procesiem, gan attiecībā uz atsevišķiem cilvēka individuālās attīstības aspektiem notiek nevienmērīgi, piemēram, uztveres procesus raksturo vieni attīstības termiņi, bet estētiskās uztveres attīstība notiek viņa dzīves brieduma periodos.

Cilvēka pašapziņas veidošanās notiek visas dzīves procesā, bet sevišķi kā sabiedrības locekļa diferencēta izpratne ir raksturīga jauniešu vecumam. Vēl vairāk – individuāli heterohronitāte var izpausties fiziskā, hronoloģiskā un psiholoģiskā vecuma nesakritībā, kurā var tikt novērots arī prāta, sociālp psiholoģisko un emocionālo attīstības aspektu nevienmērīgums, piemēram, intelektuāli attīstīts pieaudzis cilvēks var demonstrēt neadekvātas uzvedības formas, kas ir raksturīgas pusaudžu vecumam. Heterohronitātes attīstība ir saistīta ar sensitīvajiem un kritiskajiem attīstības periodiem.

Heterohronitātes attīstība

ir saistīta ar
sensitīvajiem
un kritiskajiem
attīstības periodiem.

LABVĒLĪGAIS LAIKS KĀDAS FUNKCIJAS VAI SPĒJAS ATTĪSTĪBAI

Par sensitīvo periodu tiek saukts laika diapazons, kas ir maksimāli jutīgs un labvēlīgs kādas funkcijas vai kādas cilvēka spējas attīstībai, piemēram, runas attīstības sensitīvais periods ir vecumā no 9 mēnešiem līdz 2 gadiem. Tas nenozīmē, ka runas funkcija neattīstās ne līdz šim vecumam, ne pēc tā. Tas nozīmē, ka tieši šajā periodā bērnam ir jābūt runāšanas pieredzei, jāsaņem pieaugušo palīdzība un stimulēšana bērna mēģinājumos runāt, ir jābūt vēlmei izteikt savas jūtas vārdos. Ir interesanti, ka visās kultūrās runas attīstības sensitīvais periods ir viens un tas pats.

JA FUNKCIJA VAI SPĒJA NETIEK AKTUALIZĒTA BĒRŅA ATTĪSTĪBAS KRITISKAJĀ PERIODĀ, TĀ VAR ZUST NEATGRIEZENISKI

Kritiskais periods ir attīstības diapazons, kad funkcija vai spēja var tikt realizēta tikai šajā periodā. Kritiskie periodi cilvēka attīstībā ir ļoti reti. Tie ir prenatalajā attīstības periodā vai visagrīnākajos zīdaiņa attīstības posmos. Ja funkcijai vai spējai nebija iespējas aktualizēties to attīstības kritiskajā periodā, tās var tikt zaudētas neatgriezeniski. Par cilvēka attīstības kritiskā perioda piemēru var būt zīdaiņu binokulārās redzes attīstība. Stereoskopiskās redzes attīstības kritiskais periods ir noteikts no 13 nedēļu līdz 2 gadu vecumam. Ja bērns šķielē (strabisms), ir bojāta viena acs vai ir iedzimta vienas vai abu acu katarakta un defekti nav izlaboti minētajā periodā, tad stereoskopiskā redze viņam būs neattīstīta, šā traucējuma kompensācija vēlākajā vecumā vairs nav iespējama.

CILVĒKA DZĪVES CIKLS

Psihologiem nav vienota uzskata par kritisko periodu jautājumu. Ļevs Vigotskis (*Лев Выготский*, 1896–1934) uzskatīja, ka bērna psihiskajā attīstībā ir stabili posmi un krīzes posmi. Krīzes posms – tas ir psihiskās attīstības laika pagrieziens, kad notiek jaunu psihisko veidojumu ra-

šanās, un tos viņš nosauca par jaunveidojumiem. Runas attīstība sekmēto, ka domāšana kļūst kā runa, bet runa kļūst intelektuāla bērniem jau ar divu gadu vecumu. Tomēr šī krīzes posmu sapratne drīzāk atbilst sensitīvā perioda definīcijai.

Mūsdienās dzīves cikls tradicionāli tiek dalīts četros lielos periodos:

- ◆ prenatalais (embrionālais) posms;
- ◆ bērnība;
- ◆ pusaudža vecums;
- ◆ brieduma gadi.

Savukārt katrs no šiem periodiem sastāv no trim stadijām, no kurām katrai ir savas īpatnības. Sīkāk izskatīsim tieši pirmsskolas vecumu.

Ir interesanti,
ka visās kultūrās
runas attīstības
sensitīvais
periods ir viens
un tas pats.

PIRMSSKOLAS VECUMA BĒRŅA ATTĪSTĪBAS POSMI

Cilvēka dzīves cikla sadalīšana periodos ļauj labāk izprast cilvēka attīstības likumsakarības un vecuma posmu specifiku. Attīstības posmu apzīmēšana un laika robežas tiek noteiktas pēc periodizācijas autora konceptuālajiem priekšstatiem par vissvarīgākajām, visbūtiskākajām attīstības pusēm.

Runājot par vecuma jaunveidojumu un bērna psihiskās attīstības savstarpējo attiecību, mēs par pamatu ņemsim Anrī Valona (*Henri Wallon*, 1879–1962) koncepciju. Pēc viņa domām, bērns kopš pašas dzimšanas ir nolemts aktīvai socializācijai savas pilnīgās bezpalīdzības dēļ. Tāpēc A. Valons aplūko ne tikai kognitīvo attīstību kā Žans Piažē (*Jean Piaget*, 1896–1980), bet arī bērna patstāvības personīgo tapšanu. Viņš izceļ šādas bērnības stadijas:

- ◆ **impulsīvā stadija (līdz 6 mēnešiem)** – šī ir reflektoro atbilžu uz iedarbību stadija. Pakāpeniski refleksus nomaina kontrolējamās

kustības ar jaunām uzvedības formām, tomēr šīs izmaiņas ir galvenokārt saistītas ar bērna barošanu;

- ◆ **emocionālā stadija (no 6 līdz 10 mēnešiem)** tiek raksturota ar emociju repertuāra uzkrāšanos (bailes, dusmas, prieks, pārsteigums u. c.); tas ir nepieciešams sociālajai komunikācijai: bērns var paust savas vēlmes, nolūkus, parādīt savu stāvokli, var arī novērtēt citu cilvēku attieksmi un stāvokli, pazīstot viņu emocijas;

- ◆ **sensomotorā stadija (no 10 līdz 14 mēnešiem)** – veidojas sakars starp darbībām ar priekšmetiem un perceptīvajiem iespaidiem, kurus bērns saņem un kas kļūst par praktiskās domāšanas pamatu: ja krata grabuli, tad tas skan, ja pagriež lelli – var ieraudzīt tās seju;

- ◆ **projektīvā stadija (no 14 mēnešiem līdz 3 gadiem)** ir saistīta ar staigāšanas un runas attīstību – bērnam rodas jaunas iespējas apgūt apkārtējo vidi, viņš var iedarboties uz objektiem, izpētīt to īpašības, un tas ļauj pāriet pie to kategorizācijas un nosaukšanas (kategoriju apzīmēšanas). Jaunās iespējas padara bērnu daudz neatkarīgāku un rezultātā sekmē indivīda pašapliecināšanās izaugsmi;

- ◆ **personāliskā stadija (no 3 līdz 6 gadiem)** ietver trīs periodus, kas ir saistīti ar bērna neatkarības attīstību un viņa ES bagātināšanu:

- ◆ 3 gadu vecumā ir novērojams pretstatīšanas periods, kas ir nepieciešams bērna ES attīstībai – bērns izceļ sevi no pārējiem un salīdzina ar pārējiem, un tas veicina viņa kognitīvo spēju attīstību, apkārtējo priekšmetu labāku diferenciaciju;

- ◆ 4 gadu vecumā bērnam notiek sevis pieņemšanas process, kā rezultātā tiek novērots narcisisma periods, kad bērns cenšas parādīt sevi vislabākajā gaismā, iegūt labus iespaidus par sevi un attīstīt pozitīvu pašnovērtējumu. Priekšstata par sevi augšanu pavada arī daudz abstraktāka apkārtējās pasaules uztvere, kas nozīmē jaunu kognitīvo augšanu;

Galvenais princips – neizdari pāri, baidies no kļūdām un atceries – tu esi atbildīgs par rezultātu.

◆ 5 gadu vecumā par galveno mehānismu, kas nodrošina attīstību, kļūst atdarināšana. Šis mehānisms ļauj bērnam apgūt sociālās lomas un attiecības, tomēr visas šīs attīstības stadijas garumā bērna domāšana paliek sinkrētiska, neļaujot viņam veidot cēloņu un sekū saiknes starp parādībām un notikumiem.

Tālāk ir vēl divas stadijas, kuras te neizskatīsim, jo mūs vairāk interesē tieši pirmsskolas vecums:

✿ **mācību stadija (no 6 līdz 12–14 gadiem)** – stadija, kad bērns vairāk balstās uz lietu un parādību būtību, nevis uz to šķietamību. Tas veicina zināšanu par apkārtējo pasauli padziļināšanu, rada bērna neatkarības palielināšanos;

✿ **dzimumnobriešanas stadija** – bērns ir koncentrēts uz savu ES; lielākas neatkarības un savas individualitātes meklēšana dod iespēju atvērt jaunu lietu un parādību rakursu, kas attīsta abstrakto domāšanu un spriešanas loģiku.

BĒRNA MORĀLĀ ATTĪSTĪBA

Cilvēka psihiskās attīstības vecuma periodizācijas pētījumus, izmanojot morālās dilemmas, piedāvāja Lorenss Kolbergs (*Lawrence Kohlberg*). Viņš uzskatīja, ka pirmsskolas vecumā bērnam ir pirmstikumības līmenis (no 4 līdz 10 gadu vecumam). Šajā līmenī bērna rīcību nosaka ārēji apstākļi un citu cilvēku viedoklis netiek respektēts. Šā līmeņa pirmajā stadijā uzskati tiek pamatoti ar to, vai rīcība tiks sodīta vai ne, savukārt otrajā stadijā uzskati par rīcību pamatojas saistībā ar to labumu, kuru varēs iegūt.

L. Kolberga morāles attīstības periodizācija skar tikai vienu no cilvēka psihiskās attīstības aspektiem, kaut

gan ir saistīta ar dažāda vecuma bērnu kognitīvajām iespējām.

Kā redzam, izskatītās koncepcijas izseko cilvēka kognitīvo attīstību līdz pusaudžu vecumam, uzskatot, ka šajā vecumā tā ir sasniegusi brieduma līmeni. Tomēr tas tā nav, tāpēc ka funkciju attīstība vēl nav pamats runāt par pilnvērtīgu nobrieduša cilvēka intelektu. Jā, bērnā ir ieliktas spējas, bet tas nenozīmē, ka viņš obligāti sasniegs rezultātu.

PAR IZGLĪTĪBAS REFORMU

Es uzskatu, ka kognitīvā sfēra var attīstīties horizontālā un vertikālā virzienā. Horizontālais virziens apraksta zināšanu un interešu plašumu (cik daudzas jomas ir manas intereses), bet vertikālais – zināšanu dziļumu un pamatīgumu (cik precīzi es zinu, vai spēju zināšanas savstarpēji saistīt un lietot dažādās dzīves situācijās). Diemžēl Latvijas Republikā pēdējos gados daudzi autori atzīmē izglītības līmeņa pazemināšanos. Katra nākamā skolas reforma vai reorganizācija rada aizvien lielāku disbalansu, izvērstāku kļūdu tirāžēšanu un skolas problēmu saasināšanos, izglītības sistēmas regresu.

Izglītības saturu, tās līmeni, kā arī mācību metodes nosaka sabiedriskās attīstības prasības, zinātnes, tehnikas, kultūras, skolu lietu un pedagogijas stāvoklis.

Caur humanizāciju un demokratizāciju uz jaunu izglītības kvalitāti – tikai tāda skolu reforma ir nepieciešama sabiedrībai. Tautas izglītības pārvaldes sistēmas pamatā ir jāliek jauni principi: nevis ierobežot, aizliegt, bet palīdzēt; nevis komandēt, bet – tieši pretēji – vadīt. Un galvenais – radīt tādus ekonomiskus, tiesiskus un organizatoriskus mehānismus, kas tautas izglītības sistēmas radošu atjaunošanu padarītu par neatgriezenisku procesu.

Normatīvisma un formālisma pastiprināšana izglītības jomā, dogmatisms un birokrātija audzināšanā neizbēgami radīs izglītības līmeņa pazemināšanos līdz bīstamai robežai: jaunatne zaudēs jebkādas cerības uz pašapliecināšanos, pašizteikšanos, pašpilnveidošanos, tai zudīs jebkādi

pozitīvi motīvi mācību, darba, jaunrades mērķiem un jēgai.

Mums dažādās jomās ir ļoti daudz „speciālistu” un „ekspertu”, kuri uzdriktas spriest par visu, bet viņu zināšanas ir „Vikipēdijas” līmenī, bez saistības ar realitāti un dziļas, profesionālas analīzes. Paviršība.

Visi posmi cilvēka attīstībā ir likumsakarīgi un neizbēgami, un nav iespējams tiem pārlēkt vai piedzīvot tos steigā. Izglītība vispār ir ļoti konservatīvs process, kur visus jaunievedumus vajag simtkārt pārbaudīt. Tāpēc es esmu dziļi pārliecināts, ka visam ir savs laiks – ir laiks bērniem spēlēties, ir laiks mācīties būt godīgam un darbmīligam, ir laiks apzināties savu dzimumu un tautisko piederību, un ir laiks, kad ir jāmacās skolā. Un steiga šajā procesā var radīt nepareizu vai izkropļotu rezultātu. Ļaujiet attīstībai iet savu gaitu bez dopinga un steigas, un rezultāts būs labs. Galvenais princips – neizdari pāri, baidies no kļūdām un atceries – tu esi atbildīgs par rezultātu.

IETEICAMĀS LITERATŪRAS SARAKSTS

1. Современная психология: справочное руководство. М.: „ИНФРА-М”, 1999.
2. Психология. Учебник для гуманитарных вузов. / Под ред. В. Н. Дружинина. СПб.: Питер, 2001.
3. Психология. Учебник для студентов высш. пед. учеб. заведений. В 3 кн. Кн. 1. Общие основы психологии. 3-е изд. – М.: Гуманитарный изд. центр „ВЛАДОС”, 1997.
4. Ананьев Б. Г. Человек как предмет познания. – Л.: изд-во ЛГУ, 1968.
5. Годфруа Ж. Что такое психология. В 2-х т. – Т. 1., ч. 2, гл. 4 / пер. с фр. Н. Н. Алипова; под ред. Г. Г. Аракелова. – М.: „Мир”, 1999.
6. Равич-Щербо И. В. и др. Психогенетика. Учебник. – М.: „Аспект-Пресс”, 1999.

Mazie gulbenieši no „Auseklīša” atbalsta Latvijas olimpiešus

ILZE BRINKMANE

„Skolotājai **Solvitai Židei** un sporta skolotājai **Solvitai Brezinskai** radās ideja, ka bērni varētu nosūtīt videosveicienu Latvijas sportistiem, kuri piedalās olimpiskajās spēlēs Phjončhanā, īpaši uzmundrinot un atbalstot bobslejistus. Ideja apauga ar domu, ka visi kopā var uzmeistarot arī savu bobu un būt vēl aktīvāki līdzjutēji,” stāsta Gulbenes 3. pirmskolas izglītības iestādes (PII) „Auseklītis” vadītājas vietniece izglītības jomā **Marina Kursīte**.

Viss notika
kā īstā sportā:
sasveicināšanās pirms
starta, brauciens
no savas trases –
speciāli izveidotā kalna.
Sniegā pat tika uzzīmēti
pieci dažādu krāsu
olimpiskie apļi.

Sporta skolotāja Solvita esot atce-
rējusies bērniību, kad kopā ar brāļiem
vizinājusies no kalna ar motocikla bla-
kusvāģi, kas tik ļoti atgādina bobu. At-
radusi bērniības trofeju, kopā ar citiem
palīgiem nogādājusi to bērnu dārza
pagrabā. Tad sākusies īstā darbošanās.
Sagādātas krāsas, un bērni no grupas
„Zemenīte” aizrautīgi krāsoja bobu
baltu, to izrotāja ar uzrakstu „Latvija”
sarkanā krāsā un uzrakstīja arī slave-

Ziemas prieki „Auseklīša” meitenēm.

„Auseklīša” bērni ar pašdarināto bobu.

nāko bobslejistu vārdus – Oskars Melbārdis un Daumants Dreiškens. Te nu ir jāatklāj noslēpums – Daumanta bērni ir šā bērnudārza audzēkņi.

„Manuprāt, šis pasākums pilnīgi atbilst jaunās kompetenču pieejas mācību satura vadlinijām un tieši pirmskolas mērķim: dzīvespriecīgi bērni, kas dzīvo veselīgi, darbojas ieinteresēti, ar aizrautību un prieku, līdzdarbojas, radoši izpaužas, gūst pirmo pieredzi par sevi un citiem, apkārtējo pasauli un to savstarpējo mijiedarbību,” norāda M. Kursīte.

Noskatoties video, Marinas teiktajam var tikai piekrist. Bobu visi iemēģināja arī trasē. Viss notika kā istā sportā: sasveicināšanās pirms starta, brauciens no savas trases – speciāli izveidotā kalna. Sniegā pat tika uzzīmēti pieci dažādu krāsu olimpiskie apli.

S. Brezinska piebilst: „Tā kā februāris ir ziemas olimpisko spēļu mēnesis, lielu uzmanību bērnudārzā veltām savu sportistu atbalstam, piemēram, 9. februārī pavadījām ziemas priekiem bagātu sporta dienu – visu vecumposmu bērniem piedāvājām izbaudīt dažādus netradicionālus ziemas sporta veidus.”

Sporta skolotāja Solvita Brezinska atcerējās bērnību, kad kopā ar brāļiem vizinājās no kalna ar motocikla blakusvāģi, kas tik ļoti atgādina bobu. Atradusi bērnības trofeju, to nogādājusi bērnudārzā, kur bērni to nokrāsojuši un uzrakstījuši vārdu „LATVIJA”.

Aizrautīga vizināšanās var sākties!

Jautri ziemas sporta svētki.

Pievilkšanās ar virvi, šļūcot uz atkritumu maisa.

Virvīšu mešana uz sniegavīra deguna.

Iejūtamies sniegavīru lomā.

Hokeja spēle ar krāsainām bumbiņām.

Jautra un sarežģīta slēpošana.

Ragutiņas labi slīd.

Sniegavīra deguna pielaikošana.

Latvju rakstu zīmju apguve pirm skolā

Dūraiņi ar latvju zīmēm.

JELENA NIKITINA,

Auces novada Bēnes pagasta PII „Rūķīši” pirmsskolas izglītības skolotāja

24. janvārī Auces novada Bēnes pagasta pirmsskolas izglītības iestādes (PII) „Rūķīši” darbiniekus aicināju piedalīties radošā seminārdarbībā „Zīmes un raksti ap mums”, lai dziļāk iepazītu latvju zīmes un izzinātu to nozīmi.

Latviskās zīmes tiek izmantotas arvien vairāk – ieadītas cimdās, cepurēs, šallēs; drukātas uz krekliņiem; iekaltas apročēs; tās rotā auskarus, ir izšūtas uz apģērba, tiek austas un tētovētas. Katra latvju rakstu zīme ir ne tikai skaists rotājums – katrai no tām ir sava nozīme, ko ir svarīgi zināt, lai izprastu to iedarbību un savietojamību.

Latvju rakstu zīmes es pirmo reizi iepazīnu skolā, kad mācījos 8. klasē. Par tām pastāstīja latviešu valodas skolotāja Rita Pugovka. Man tas bija

liels atklājums – ka ķeburs ir simbols, kas glabā informāciju. Man tas nebija pašsaprotami, jo mani vecvecāki nāko no Krievijas un Somijas. Mana dzimtā valoda ir krievu valoda. Taču esmu dzimusi un uzaugusi Latvijā. Laikam šī zeme cilvēku apdāvinā ar savu bagātību un gudrību neatkarīgi no tautības, ja vien viņš grib to uztvert. Latvju raksti, arī Lielvārdes josta, nepārprotami ir latviešu tautas lepnums un šifrētais dzīves gudrības kods, ko vajag saglabāt un nodot nākamajām paaudzēm neizkropļotā veidā. Mani kolēģi stāsta, ka viņi par latvju zīmēm pirmo reizi ir uzzinājuši agrā bērnībā no vecvecākiem. Tātad informācija saglabājas visam mūžam.

KĀPĒC ZĪMES IZZINĀT PIRMSKOLĀ?

Domāju, ka daudzās PII skolotāji, kuri zīmes zina, tās bērniem māca, svinot gadskārtu svētkus, mācot latviešu folkloru. Diemžēl nav gadījies kursos, metodisko apvienību sanāksmēs, kur piedāvā lekcijas pedagogu kvalifikācijas paaugstināšanai, redzēt piedāvājumu vai metodiskās izstrādes latvju zīmju lietojumam pirm skolā. Lai bērni tās iepazītu viegli un apgūtu dabiski, kopā ar kolēģiem mēģināsim rast risinājumu.

Bērni ļoti ātri iegaumē zīmes, ja tās ir vizualizētas un ir izveidotas vienkāršās asociācijas, piemēram, Jumis – divas sakrustotas vārpiņas; Laimas slotiņa slauka: labo – iekšā, slikto – ārā; Mārtiņzīme – kā divi gaiļi kaujā; utt. Tā var radoši izdomāt asociācijas par katru zīmi, bet gadskārtu svētkos izcelt vienu – atbilstīgo.

Rudenī esam ieplānojuši vienu praktisku nodarbību par zīmēm arī

bērnu vecākiem, lai katrā mājā būtu sava zīme, kura sargā, nes laimi un atgādina, ka esi Latvijā un tavas mājas ir te. Tā būs mūsu dāvana Latvijai jubilejā.

Skolotāju goda vārti ir audzēkņi, kuru attīstības pamatos ir jāliek visstiprākās un gudrākās zinības, lai, ejot tiem cauri, nekad nav kauns un nav baiļu par vārtu sabrukšanu.

KĀ IEINTERESĒT BĒRNU?

- ✿ Kopā ar bērniem var aplūkot adītus cimdus un šalles. Tagad arvien biežāk vecāki izvēlas rakstainos aksesuārus saviem bērniem. Tā ieinteresējot bērnus, pakāpeniski var paskaidrot, kas tie ir par rakstiem, kā katru no tiem sauc.
- ✿ Iesaistot vecākus, var veidot iesūtīto fotogrāfiju galeriju, kur ir redzamas mājās atrodamas lietas ar latvju rakstiem.
- ✿ Sienas dekors „Latvju zīmes” 2. jaunākajā grupā. Te ir apkopotas zīmes, kuras bērniem ir viegli

Sienas dekors „Latvju zīmes” 2. jaunākajā grupā.

Latvju raksti darbos, kurus darinājuši Īrijas un Ziemeļīrijas latviešu skolu bērni.

Dārtas šalle.

lāk iegaumēt un kuru skaidrojums nav sarežģīts. Par zīmēm var stāstīt bērnam individuāli, kad pēkšņi viņam rodas interese. Bērni ievēro telpu dekorus un ar interesi izjautā par tiem. Ja šim mērķim izmanto zīmes, tad to nosaukumus bērni iegaumēs un lietos savā runā.

VIZUĀLĀ MĀKSLA

- ✿ Vienkāršus rakstu elementus var zīmēt pēc parauga.
- ✿ Rakstu veidošana ar krītiņu un krāsu palīdzību.
- ✿ Raksta ieskrāpēšana uz lapas, uz kuras biezā kārtā uzklāta krāsa.
- ✿ Simetriskā zīmēšana (spoguļattēls rūtiņu lapā).
- ✿ Spiedogi.
- ✿ Pabeidziet zīmējumu, ievērojot simetriju.

Hugo šalle.

LASĪTPRASME UN RAKSTĪTPRASME

- ✿ Vizualizējot elementus, bērns iepazīst un arī raksta to nosaukumus:

JUMIS, ŪSIŅA ZĪME, LAIMAS SLOTIŅA, MĀRAS KRUSTS, AKA, ZALKTIS, AUSEKLIS, AUSTRAS KOKS, SAULES ZĪME, MĀRTIŅA ZĪME U. C.

- ✿ Mācot bērniem folkloru, stāstiet par galvenajām latviešu rakstu zīmēm.

Uz kartona ir uzzīmētas zīmes. Izmantojot būvmateriālu veikalos nopērkamās koka tapiņas, var izlikt dažādus ornamentus.

- ✿ **Veidošana:** latvju zīmes var veidot no dažādiem materiāliem – māla, plastikas, sāļās mīklas, plastilīna.

- ✿ **Matemātika:** zīmējot zīmes, bērns iepazīst taisnā stūra attēlošanu, veidojas priekšstats par daļām un to attiecībām, nostiprinās zināšanas par ģeometriskajām formām, simetriju; attīstās prasme zīmēt un skaitīt rūtiņas, veidojot kādu simbolu.

Svinot Meteņdienu, kad laiks atmetas siltāks un visi sāk gaidīt pavasara atnākšanu, mēs goda vietā iekarinām Meteņa zīmi – lai aizsākas viss jaunais un mūsu iestādei dod jaunus spēkus un enerģiju.

Tā, svinot svētkus, iepazīstinām bērnus ar svētkiem atbilstīgo zīmi.

PRAKTISKAIS DARBS

- ✿ Ieklausies sevī un izvēlies zīmi!
- ✿ Darbam izmanto koka strēmeles un PVA līmi.
- ✿ Koka strēmeļu izmēri: 1,5 × 16 cm; 1,5 × 8 cm; 1,5 × 4 cm; 1,5 × 2 cm.

Izmantojot būvmateriālu veikalos nopērkamās koka tapiņas, var izlikt dažādus ornamentus.

Latvju zīmes var veidot no dažādiem materiāliem – māla, plastikas, sāļās mīklas, plastilīna.

No koka strēmelēm veidotas latvju zīmes.